

TANITÓBARÁT.

HAVI KÖZLŐ.

SZERKESZTI ÉS KIADJA :

ZIEGLER GÉZA.

III. év.

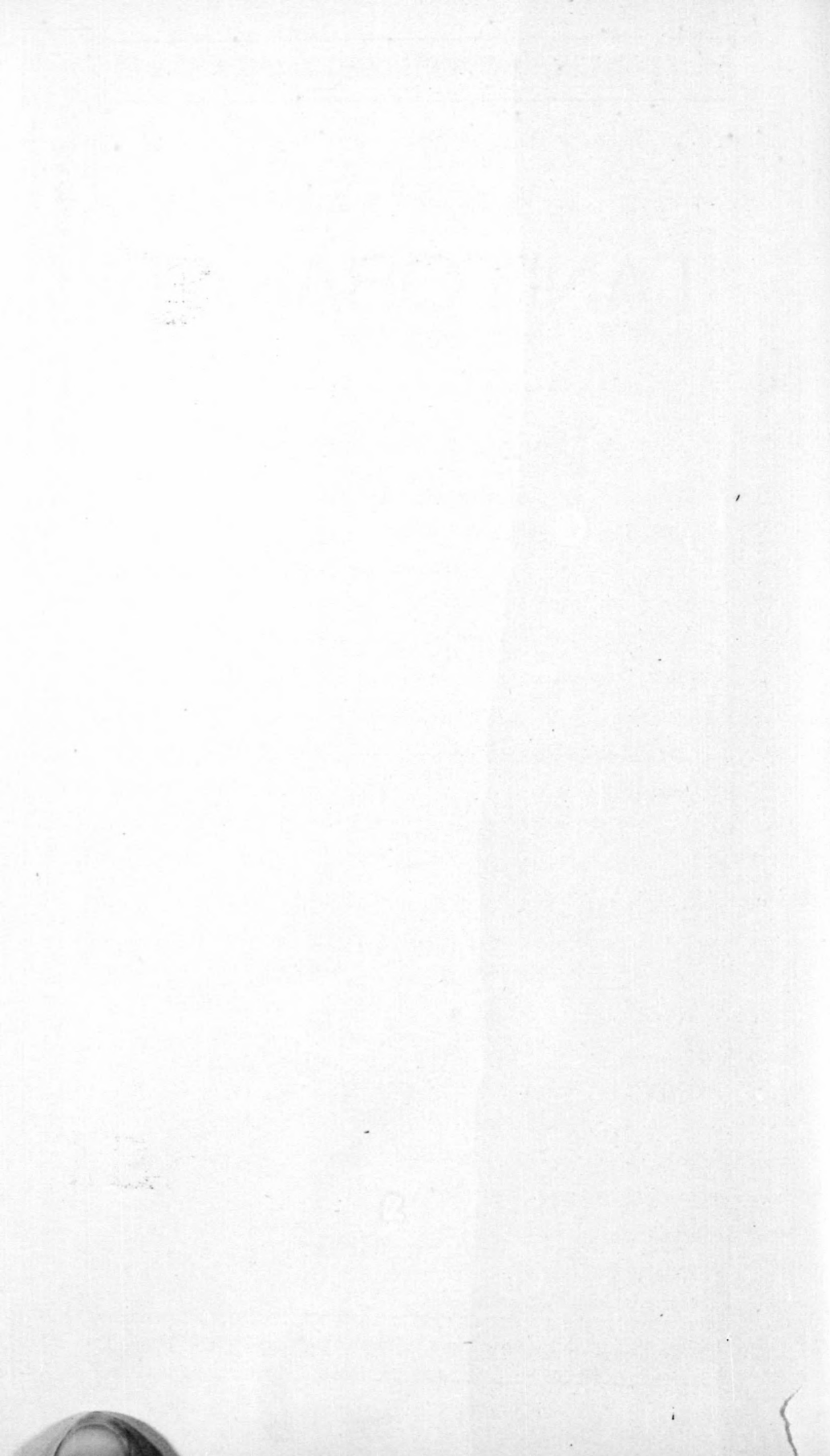
1888.
Augusztus.

8. szám.

Tartalom :

1. A tanképesítő vizsgálatok. Irta: *Z. G.* — 2. A tanfelügyelőkről. Irta: *Györmely K.* — 3. a tanítónők. Irta: *Szilli Be-nedek.* — 4. A néptanítók nyugdíjazása érdekében. Irta: *Ares.* — 5. Amihez szó férhet. II. Irta: *Blaskó János.* — 6. Levél a szerkesztőhöz. Irta: *Tóth János.* — 7. Felhívás. Irta: *Wilfinger E.* — 8. Irodalom. — 9. Mi újság. — 10. Mulattató.

GYÖR, 1888.

TANITÓBARÁT.

Havi közlő.

Megjelenik minden hónap közepén.

Előfizetési ára:

Fél évre 1 frt.
 Egész évre 2 frt.
 Egy oldal hirdetés . . . 5 frt.

Augusztus.

A lap szellemi és anyagi részét illető küldemények így címezendők: „Tanítóbarát“ szerkesztőségének Győrött.
 Kéziratokat nem adunk vissza.

A tanképesítő vizsgálatok.

Olvasóink bizonyára ismerik már a lapokból a nagyszombati tanítóképző és az esztergomi tanfelügyelő között való conflictust, mely a primás és Trefort ellenséges viszonyából támadt.

Nekünk is van néhány szavunk ez esethez.

Szerintünk helytelen intézkedés az, hogy a tanítóképző vizsgálatot nem-pedagógus papok és vadpedagógus világiak, az u. n. tanfelügyelők vezetik.

Azok bírálják a kik nem szakértők, azok osztályoznak, a kik az e g é s z ről sem birnak fogalommal, s azok adnak jogosítványt a néptanításra, a kik tulajdonképen maguk sincesenek rá jogosítva.

Értem itt a felekezeti képzőintézeteket.

De nem elég ez az anomalia, még torzsalkodás is támad a népnevelés reverendás és nem-reverendus vezetői között. A primás ujjat huz a miniszterrel a nagyközönség mulatságára és a hirszomjas napisajtó örömére.

Hát jól van, legyen igaza abban Trefortnak, hogy az államnak joga van figyelemmel kísérni a vizsgálatokat, de abban meg a primásnak adunk igazat, hogy a tanügy felekezeti érdekeit az államnak nincs joga korlátozni.

A soha nem kérdett és meg nem hallgatott néptanítók miként vélekednek e tekintetben?

Megmondjuk.

Véleményünk szerint a tanképesítő vizsgálatokat

vezető bizottságban a néptanítóknak is helyet kell adni.

Paragrafus nincs rá a törvényben, de az észszerűség mutat rá jogokat.

Ha a törvény a néptanítókkal egy kissé méltányosabban és bővebben foglalkozik, akkor bizonyára nem kerüli ki ez sem a figyelmét.

Azonban előttünk nem tűnik ez fel: a magyar néptanítók szokva vannak a magas nemtörődömséghez, — háromszáz év hozzá is szoktathatta őket.

A melyik hajón a kormányosokat napszámos munkára alkalmazzák, a napszámosokat pedig odaállítják a kormányrudhoz és a vitorlákhoz, az a hajó az „Új Világot“ soká éri el!

Tanügyünk vezetése a laikus papság és laikus állami hivatalnokok keze között van, — nekünk csak szenvedni és tűrni van jogunk.

Fordítsuk meg a dolgot! A szakértő tanitóság javából válassza a nemzet a tanügy kormányzóit, — s maradjon meg a felügyelési jog az egyház és az állam kezében!

De nem, ez nem lehet! hiszen manapság a nemzet érdeke csak annyiban mozdittatik elő, a mennyiben személyi érdekekkel nem ellenkezik. Trefort bár hanyag és tudatlan, marad közokt. ügyi miniszter, mert fizetést huz érte, a nagyságos tanfelügyelők bár szedett-vedett, tanügyhöz nem értő existenciák, intézik a közoktatás ügyet, mert jobb hivatal nem jut nekik a kormánytól. A papság, mely magát egyháznak nevezi s az Isten országát vallja övének, a földi országokban is igyekszik minél több jogokat gyakorolni, — nem enged a nemzet érdekében sem, mert ezzel vesztené hatalmából, s különben sem látja be, hogy a theologia nem pedagógia, hanem szaktudomány.

Igy aztán a személyes érdekek nyomják a nemzet érdekeit; néhány száz pedagóg-basa miatt huszonötezer néptanító kesereg századokon át; a népnevelés teng és csiga-

lassusággal halad előre ; a historicus pedig beleüti tollát a kalamárisba, és ír igen szép dolgokat a jövő századoknak, jövő ezredeknek, s el fogja neki hinni — — a ki akarja.

Z. G.

A tanfelügyelőről.

Azt, hogy a kegyelmes urnak mily jó szive van, mutatja azon tény is, hogy a bukott nagyságokat s a fő-fő korteseket, stb. nem hagyja végkép elesni, felemeli őket, hogy legyenek a tanítók s a tanügy felügyelői, — megtevén őket t. i. tanfelügyelőknak. Ezek azután lesznek az ugynevezett paedagogiai bakterok, iskolakerülők. Ütik-vétik a dolgot az ilyen hajduból lett harangöntők, de e mellett nem győzik ezek közül némelyek magukat a lapokban dicsőíteni, ekként takarván működésük silányságát, szóval értik a porhintést a laikus közönség szemébe. Pedig amiben csakugyan erősnek kellene lenniök, oly gyarlók, hogy a megyéjökbeli utolsó tanító is kifog rajtuk.

De ez úgy látszik jól van így.

A tanügyi tér is olyan, mint az orvosi pálya. Ehhez mindenki akar érteni. Vagy panaszkodják valaki bármily bárgyu ember előtt, hogy ez és ez a baja, mérget lehet rá venni, — orvosi tanácsokat fog kapni.

A mai tanfelügyelők három kategóriába tartoznak, ugyanis : a csendesen otthonülőök osztályába, kik hogy nekik ne legyen bántódásuk, a légynek sem ártanak ; a fő- és alispánnal, a primással és püspökkel, a közigazgatási bizottság tagjaival, ha mindjárt áldozatok árán is, igyekeznek jól harmonizálni ; a másik osztály a reklám-tanfelügyelők osztálya, kik uton-utfélen az országos lapokban kürtölik, ha egy iskolát meglátogattak (ugy véletlenül, átutazóban), vagy ha valami csekélyet tettek ; ez az osztály hamar kir. tanácsossá lesz ; a harmadik osztály nem a reklám szárnyain emelkedik, igazságos ügy fel- mint lefelé, munkás, nem azért, hogy kir. tanácsos legyen, hanem hogy tankerületének használjon, ezek képezik a valódi tanfelügyelők osztályát. Igazi szakemberek, kik nem kerülgetnek.

Ezen osztályba a legkevesebb tartozik, s mégis ez az osztály szenved legtöbbet. A másik osztálybeliek közül nem egy butasága, léhasága, baklövésai miatt tankerületében nevetségessé válik. E miatt elhelyezik s így szenved a másik is. Innen van azután, hogy a már

ismert, a tanítói körökben nagyrabecsült szakember tanfelügyelő helyére egy más megyéből kiugratott tanfelügyelő kerül, ki, hogy a tanfelügyelői tekintélyt hogyan emeli, a miniszternek az mellékes.

Még azon esetben, ha azért eserélné a miniszter őket el, hogy a hátramaradt tankerületet hozza az illető szaktanfelügyelő helyre, az áthelyezés érthető; csak hogy az olyan Anyiás istálló tisztogatása teljesen felesleges lenne, ha ő kegyelmessége a törvény világos §-ai ellenére nem hajduból lett harangöntőket nevezne ki tanfelügyelőkké, hanem a taneredményt, módszert stb. igazán megbírálni tudó érdemes néptanítókat, kik esetleg már a tanfelügyelőségnél irodai munkát is végeztek néhány évig. Ekként a szükséges paedagógiai ismeret s az ügykezelésben való jártasság követelménye teljesen el lenne érve s a tanügy fejlődhetnék.

Györmly K.

A tanítónők.

Midőn hazánk egén az alkotmányos élet csillaga újra felragyogott és a magyar nemzet maga ragadta kezébe népiskolaügyének gyepelőjét: tanítóhiány mutatkozott. A bajon úgy vélték segíthetni, hogy a hiányt majd tanítónőkkel fogják pótolni.

Nem is volt ez rossz politika. Miért adjanak ők a tanítónak tisztességes ellátást, miért tegyék állását kecsegtetővé, melyre szívesen rászánja életét a tehetséges fiatal ember, mikor azt a kis tanítást egy leány is elvégezheti, ki potom fizetéssel is beéri.

Alapítottak azután nyakra-főre tanítónő-képzőintézeteket, melyekben ingyen tartást nyert az a leány, ki e pályára adta magát, hiszen a tanítóhiányon segíteni kellett anélkül, hogy a férfit is kölön díjazták volna.

Jött is azután leány a felvételre anyyi, hogy Isten a megmondhatója. Miért is ne? Azt hitte mindenik, néhány évig eltartják ingyen, tanítják is, azután ha kap állomást: jó, — ha nem kap: ráér kisasszonykodni, az élet 14. évében ugysis korai volna ezt a szerepet sikerrel játszani. Csak hogy a községek nem igen kapkodnak a tanítónők után, mert hát a leány mégis csak félerő és az iskola embert, egész embert igényel; hiszen a férfit is meghurezolja.

A dolog illetén állása mellett leányaink szépen hoppon maradnak és odafenn, abban a drágalátos közoktatásügyi miniszteriumban kezdik sokallani az anyagi munkától elszokott művelt kisasszonyok számát, kik a zöldelő remény mngas egeiből lepottyantak a

gyarló földre, mely számukra boldogságot nem hajthat. Szegény leányok! mily szép volt az álom, mily rút az ébredés, mily édes volt a világot körüljárta ábránd és mily keserű a prózai, a hideg, rideg valóság! Nem jobb lett volna varróleánynak felcsapni, annak legalább van kenyere, — a tanítónő, ki állást nem nyer, koldusabb a koldusnál.

Ezt kezdik érezni abban a végzettjeljes közoktatásügyi miniszteriumban és legott hozzá is látnak az experimentáláshoz, semmi sincs e jó urak inyére.

Először az volt a panasz, hogy leányaink nem tudnak helyesen írni, nem képesek gondolataikat helyesen kifejezni, most nem rég pedig egyenesen a tulprodukeziót akarják meggátolni és elrendelte a nagy miniszter nagy bölesen, hogy ezután az ingyen tartás, vagy olcsóbb élelmezés az első évben megszűnik.

Igy nem fogunk a bajon segíteni. •

Az iskolába férfiú kell, ember, egész ember, kinek szive, esze és melle a helyén van; férfiakat pedig csak úgy fogunk nyerni, ha az állást megtisztítjuk a salaktól és vele oly fizetést kapcsolunk egybe, mely érdemessé teszi azt, hogy a fiatal ember rászánja életét.

Mi elismerjük, hogy leányaink nem tudnak helyesen írni, még kevésbbé szabatosan fogalmazni, de tudja a miniszter ur, hol rejlik a hiba? Korántsem a leányok tehetségének hiányában, vagy hanyagságában. Isten mentsen ilyesmire gondolni is. Hiszen leányaink annyit tanulnak, hogy majdnem összeroskadnak a roppant teher alatt, — a tehetség sem hiányzik, mert hát a leány is ember és szellemi erejét éppen úgy lehet csiszolni, mint a férfiút; de hát hol rejlik a hiba? A hiba egyedül a gyarló tanítási rendszerben keresendő. E gonosz rendszer okozza, hogy leányaink nem tudnak helyesen írni és fogalmazni, e gonosz tanítási rendszer oka annak is, hogy tulprodukezió ellen nyithatjuk szánkat panaszra.

Megmondjuk, miért. Ki tud helyesen írni és fogalmazni?

Helyesen írni csak az tud, ki sokat írt életében, helyesen fogalmazni pedig ismét az, ki sokat írt életében.

Kényszerítik leányainkat arra, hogy egy régi paedagogiai szabály szerint ne muljék el egy nap sem, egy sor irás nélkül.

Nem.

A tanár úgy a polgári leányiskolában, mint a tanítónő-képzőintézetben magoltat, bevágatja a leczkét, sokszor minden értelmezés nélkül, azután tovább tanultat, kihallgat, így megy ez egész éven át. Hetenkint ha ad is egy-egy irásbeli dolgot, ehhez meg-

adja a dispoziációt, tehát más fa hajtotta ágakat rakosgat az elszáradt fára, mi csoda, ha ez csak fanyar gyümölcsöt terem? Azután pedig nem tanítanak nyelvet, hanem nyelvtant, száraz, elvont szabályokat: mi csoda, ha a gondolkifejezés hiányos?

Annak a tulprodukciónak is nagyrészt a rossz tanítási rendszer az oka.

Hazánkban számtalan családban keresnek nevelőnőt, kitől szükségképen megkivánják, hogy tudjon a magyar mellett egy kissé németül, francziául, értse a zenét és tudja — miként egyik derék írotársunk mondja — a „bon ton“-t legalább affektálni. Mert hát a szülőknek is kell a csillám, a parádé, ők sem igen törődnek a lényeggel.

Hát megfelelhetnek-e leányaink a képzőintézetekből kikerülve, jelen, nem is egészen tulesigázott igényeknek?

A tapasztalás a mellett bizonyít, hogy nem.

Kinek nevelőnőre van szüksége, az a külföldről hozat egyet, a mi tanítónőink nem felelhetnek meg az igényeknek.

És miért nem? Hiszen a népiskolából kikerülve négy évig látogatták a polgári leányiskolát, azután négy évig jártak a képzőintézetbe, hát teljes 12 évi tanulás mellett nem vihették annyira, hogy holmi külföldről jött-ment divával kiállják a versenyt?

Nem.

Mert ugy a polgári leányiskolában, mint a képzőintézetben annyit tanulnak, hogy nem tudnak — semmit.

Bevágnak egész könyveket szóról szóra, de úgy, hogy miként az óra, ha felhuzzák jár, úgy némely tanár növendékei csak úgy tudnak felelni, ha legalább az első szót megsugják nekik.

A swindli nagy, még nagyobb a laikus báméskodása a ropant tudákosság miatt.

Csakhogy az élet trónján nem a laikus ember ítélete, nem az elvont fogalom, nem a száraz szabály, nem a szajkamódra eldarálható elmélet hatalma ül, — hanem az értékesítés, az alkalmazás, a szülők, a kenyéradók igénye itt a döntő.

Mit használ a sok bevágott tétel, a kacskaringós lélektan, meg a sok algebra?

Tanuljanak leányaink németül, tanuljanak francziául, tanuljanak zenét: és lesz kenyere mindegyiknek.

Ámde azt lehetne itt ellenvetni, hiszen tanulják mindezt amugyis.

Tanulják ám; de hogyan?

Hát nyolcz esztendő alatt nem lehetne a német és francia nyelvet meg a zenét megtanulni tökéletesen? Mindezen tantárgyak sokkal szükségesebbek, mint — mondjuk — az algebra, vagy a mértan.

Ha odafenn abban a csupa bölesekből álló közoktatásügyi miniszterium tanácsában a tanítók baján és a tanítónők túlprodukciója kérdésén igazán segíteni akarnak, úgy vegyék figyelembe a következő javaslatot:

1. Adjanak a tanítónak kenyeret, tegyék az állást oly kecses-tetővé, hogy a tehetséges fiatal ember örömet szánja erre életét.

2. Legyen a polgári leányiskola a képzőintézet előiskolája, melyben a német és francia nyelvre nagy gondot fordítanak.

3. A képzőintézetek tanítási rendszere tökéletes átváltoztatást igényel; amennyiben tekintettel kell lenni arra, hogy az azokból kikerülő tanítónők mint nevelőnők legyenek alkalmazhatók.

E pontozatok tekintetbevétele kettős haszonnal járna. Először a külföldről hozzánk szakadt gouvernantokat, kik idegen szellemet oltanak gyermekeink szívébe, le lehetne szorítani a térről, — másodsor pedig nem volna tanító-hiány és tanítónői túlprodukció. A miniszteri rendelet okoskodása félrendszer szabály, melylyel a dolgon segíteni nem lehet.

Szilli Benedek.

A néptanítók nyugdíjazása érdekében.*)

Az 1875 évi 32-ik t. cz. a néptanítók nyugdíjáról igen mostoha intézkedik. A nevezett t. cz. 9. §. így szól; „Beszámítható 40 évi szolgálat után óvók, segédek és elemi rendes tanítók számára 300 frt; polgári és felső népiskolai rendes tanítók, úgy szintén az árvaházak és szeretetházak igazgatóinak számára 400 frt.“

„41. §. 2. A jelen törvény életbeléptetésekor már alkalmazásban állott bármilyen nevelők és tanítók (tanítónők) 40 becsámított szolgálati év után nyerendő nyugdíj összege 250 frt 40°/_o-ában, azaz 100 frtban (mely a második évtől évenként 2°/_o-al növekedik) özvegyeik segélypénze 84 frtban stb állapították meg. A 8. §. értelmében beszámítható szolgálati idejük pedig csak 1870-ik évtől számítatik, de úgy, hogy egyfelől a 100 frtnyi nyugdíj összeg bárkire nézve is csak 1885-től növekedhetik 2°/_o-al stb.“

E sérelmes és nem méltányos nyugdíjtörvény revisiója érdekében már évek óta folynak a mozgalmak, nincs tanító ki föl ne jajdulna e mostoha eljárás miatt, kinek arczába ne szökne a vér mindannyiszor, valahányszor, a hiv. „Néptanítók Lapja“ keze ügyébe

*) Ezen érdekes cikket a Vasm. Közlönyből vettük át. — Szerk.

akad, mely időközönként egész hosszú sorozatát hozza a szerencsétlen áldozatoknak. Elszomorodik szívünk, midőn olvassuk a szerencsétlenek neveit, hogy N. N. munkaképtelenné vált néptanítónak a vall. és közokt. magy. kir. miniszterium 100 frt nyugdíjat, N. N. néptanító özvegyének 84 frt évi segélyt volt kegyes adományozni; mert józan észszel meg nem foghatjuk, hogy egy munkaképtelenné vált néptanító családjával együtt 100 frtból, egy özvegy 84 frtból, miként élhet meg, hogy szerezhettek abból maguk és családjuk részére lakást, ruházatot, fát, élelmet és betegség esetén óvást és gyógyszer.

Elszomorodik szívünk annak láttára, hogy miként megy egy ilyen nyomorult földönfutó néptanító segélyt keresni egyik járáskörtől a másikig, miként megy faluról-falura, házról-házra könyöradományokért, hol aztán részvét helyett igen gyakran az emberek hideg gunyjaival találkozik. Az egykor munkás tanítót, ki lankadást nem ismerő buzgalommal működött az iskola szűk falai között, hogy tanítása, nevelése által százaknak, ezreknek adjon kezébe kenyeret, most hála fejében arcul veri az emberek szivtelenségé. Évek óta küzdünk a méltatlanság ellen, szabadelvű szaklapjaink bele fáradtak a küzdelembe, sérelmeink orvoslása ügyében beadott kérvényeink elintézetlenül hevernek a magas miniszteriumnál, pedig nem kiváltságokat, nem külön jogokat vagy kedvezményeket kérünk, csupán csak azt, mi ép úgy megillet bennünket, mint az állam egyéb szolgálait, a tisztességes nyugdíjaztatást.

Kérjük azt, miszerint az állami tisztviselők, tanárok és tanítók, altisztek és szolgák nyugdíjaztatásairól kiadott 1885. évi 11. t. cz. 24. § mi reánk különösen pedig a polgári és felsőbb népiskolai tanítókra terjesztessék ki, vagy a meglevő 1876. évi t. cz. 9. §. abban a szellemben módosítsák, a 41. § pedig teljesen töröltessék.

Kérjük azt, hogy a polgári és felsőbb népiskolai tanítók, kik úgy is állam pénztárából huzzák illetményeiket, az 1885. évi 11. t. cz. 24. §. értelmében 30 beszámítható szolgálati év után az utolsó évben élvezett fizetésökkel nyugdíjaztassanak; özvegyeik és árváikra az 1884. évi t. cz. 34. és következő §-ai kiterjesztessenek: mert csakugyan elszomorító dolog, hogy egy írnok, kitől a minősítvényi törvény értelmében a közép iskola vagy polgári iskola 4 osztályainak elvégzetése kívántatik, s kiknek egy része a polgári iskolából kerül ki, 40 évi szolgálat után 590 frt nyugdíjat, azaz teljes fizetését kapja, egy állami hivataloszolga 300 frtot, addig a polgári és felsőbb népiskolai tanítók, kiknek 8 gymn. osztály elvégzése után 3 évig kell a paedagogiumban lenniök, tehát 11 évig tanulniök, ezek kapnak 400 frt, nyugdíjat, fizetéseiknek nem is egész egy harmadát, sőt azok, kiket a sors előbb kényszerített a tanítói pályára, mint az 1875-ki nyugdíj törvény megalkottatott, csak 250 frtot, vagyis kevesebbet mint egy állami hiv. szolga, s a 250 frt nyugdíjra is csak 1870-től számítandó 40 évi szolgálat után vagy is a jövő században 1910 után tarthatnak igényt!!!

De hát lássuk azt, megengedik-e az állam anyagi viszonyai a sérelmes nyugdíj törvény revisióját, nem hárulnak-e újabb terhek ez által az állam vállaira?

Erre vonatkozólag teljes megnyugvással mondhatjuk, hogy nem háruznak; mert a néptanítók nyugdíjalapja oly tőkét képvisel, hogy ennek évi kamatja, a néptanítók és iskolafentartók által évenként fizetendő díjösszegek nemesak elegendők volnának a tiszteséges nyugdíjaztatásokra, sőt ebből a befolyó összegből évenként még szép összegecskét lehetne csatolni a tőkéhez.

Az 1886. évi kimutatás szerint a néptanítók nyugdíjalapja 5 millió 817 ezer 751 frt volt, mely tőkének az 1887 év végéig a kamatokkal, ugyszintén a tanítók és iskolafentartók által fizetett évi díjakkal (leszámitva 1886-ban, nyugdíjaztatásokra kiadott költségeket) 6 millió 344 ezer 573 frtra kellett emelkednie. E tőkének 5⁰/₀ kamatja 317 ezer 213 frt, melyhez most 26 ezer néptanító és ugyanannyi iskolafentartó évenkénti körülbelől 308 ezer frtot, az állam 250 ezer frtot ad, tehát évenként 775 ezer 213 frt állana rendelkezésére.

Az 1887-ki kimutatás szerint nyugdíjra, özvegyek és árvák segélyezésére 175 ezer 507 frt fordított. Nevezetesen: kezelési költség 18 ezer 198 frt; nyugdíjaztatásokra kétszer annyi, vagy is 38090 frt; nyugdíjpótléokra 640 frt; özvegyek segélydíja 76 ezer 387 frt; az árvák segélydíja 38 ezer 393 frt; végkielégítésre 3790 frt. Összesen: 175.507 frt. E számarányokból tehát láthatjuk, hogy a rendelkezés alatt álló 775.215 frt évi jövedelemből csak 175.507 frt fordítatik nyugdíjaztatásokra 596.706 frt megmaradt, miből önként következik, hogy a sérelmes nyugdíjtörvény az állam megterhelhetése nélkül módosítható.

De lássuk azt is, van-e arány a polgári és középiskolai tanárok nyugdíjaztatásában, tekintetbe véve azt is, hogy mindegyik részről mennyi fizettetik be a nyugdíjalapra.

A polgári és a felsőbb népiskolai tanítók évenként a nyugdíjalapra 12 frtot, az iskolafentartók ugyanannyit, tehát 24 frtot fizetnek, mely részletfizetés 40 évi szolgálat alatt 5⁰/₀-os kamattal 3083 frt 78 krra emelkedik. Ha tehát valamely polgári vagy felsőbb népiskolai tanító 24 éves korában álláshoz jut, s 40 évi szolgálat után, azaz 64 éves korában nyugdíjaztatik, még 10 évig kell élnie, hogy a nyugdíjalapra befizetett saját tőkéjét a 3083 frt 78 krt feleméssze, az állam tehát 1 krral sem járul hozzá, pedig hány él 74 éves korig?

A középiskolai tanárok a nyugdíjalapra fizetéseknek egyharmadát, 400 frtot fizetnek be, egyszer és mindenkorra, mely befizetett összeg 5⁰/₀-os kamattal mellett 50 évi szolgálat alatt 2816 frtra 30 évi szolgálat alatt pedig 1729 frtra emelkedik. A közép iskolai tanárok tehát 1200 frttal, ha 40 évi szolgálat után nyugdíjaztatnak a nyugdíjalapra befizetett illetményöket két év múlva, 30 évi szolgálat után pedig egy év múlva már felemésszik, a hátra levő esendő nyugdíjat az államnak kell pótolnia. Tehát itt is szembeötlő az aránytalanság, mi a polgári és közép iskolai tanárok között a nyugdíjaztatások alkalmával létezik. Szívesen alávethnők mi is magunkat azon törvényes határozatnak, hogy a nyugdíjalapra egyszer is mindenkorra fizetésünknek egyharmadát, 426 frt 66²/₃ krt fizes-

sük be. csak mondassék ki az, hogy az, 1885 évi 11. t. cz. 24 §. alapján nyugdíjaztatunk. Mert elszomorodik szívünk annak érzetében, hogy akkor, midőn 30 évi szolgálat után a lakbéren kívül 1280 frt évi fizetést élvezünk, nyugdíjaztatásunk alkalmával egyszerre 400 frttal vagy is törzsfizetésünknek 31⁰/₀-val, sőt azoknak, kik 1875 előtt már alkalmazásban voltak 250 frttal vagyis törzsfizetésüknek 19⁰/₀-val kell megelégedniök. Mig azon tanár és tanítóknak, kiket az 1885 évi 11. t. cz. védszárnyai alá vett, a nyugdíjaztatás 40 évi fáradaimkért jutalmul szolgál, addig nekünk, kik szint oly magasztos feladatot teljesítünk, de kiket a balsors keze, mivel előbb születünk, az 1875-ik évi 32. t. cz. kereteibe taszított, nekünk a nyugdíjaztatás büntetés, koldusbot.

Azonban nem mondunk le a reményről, hogy a magas kormány végre befogja látni a reánk nézve lesújtó állapotokat s böles intézkedése által oda fog hatni, hogy az a válaszfal, mely közöttünk és azok közt, kikről az 1885 évi 11. t. cz. 24. §-a értelmében oly atyailag gondoskodott, mielőbb ledöntessék. Így ha a munka alatt megtörötten eljutottunk azon szomorú nap elé, midőn az iskola szük falaitól megválva kifáradt testünk nyugalom után vágy örömmel gondolunk nyugdíjaztatásunkra, mert agg korunkban a megélhetés fölötti aggodalom nem nyugtalanítja kebleinket.

Ares.

Amihez szó férhet. . .

II.

Bizony nagyon sajnós az, ha a tanítók ezrei: „a mindennapi kenyérért“ esedeznek maguk és családjaik részére, — de nem hogy kapnák azonnal: „Add meg Uram de . . . mindjárt“, hanem sok kislelkű (értsd: szolgálalelkű) szerint, még talán reményünk sem lehet hozzá. Talán nem is vagyunk rá érdemesek?

Hanem mielőtt az indítvány fölötti vitát részben kifogásolhatom, t. Szerk. ur és kedves kartársaim tájékoztatására jónak látom az indítvány fölötti vitát, egész terjedelmében, a jegyzőkönyv után leírni már csak azért is, hogy az egri egyházmegyében ugy tudom nem csak én olvasom a „Tanítóbarát“-ot, de másrészt azért, hogy az egri egyházmegyei kath. tanítókon kívül azoknak is legyen alkalmuk a hozzászólásra, kik nevezett jegyzőkönyv tartalmát nem ismerik és a nevelés, tanítás magasztos ügyét kath. szellemben iparkodnak az egyház, a haza javára előmozdítani. . .

A korpótlék behozatala fölötti vita a jegyzőkönyv szerint:

Szlávik József (jászapáthii tanító) kerülete megbizásából az ungmegyei tanítóegyesületnek ugyancsak ezen kérdésre vonatkozó s általánosan ismert kérvényéhez való járulást kéri, ismerteti a kérvény tartalmát, felolvassa főbb pontjait.

Lőrincz István (tiszabeői tanító) meg van elégedve saját egyházi hatóságának a fizetésével és teljességgel nem vágyik az álla-

méra; ez megváltoztatná a jelenleg fennálló viszonyokat, mert az állam eltulajdonítaná az iskolákat, ha ő fizetné a tanítókat.

Szlávik József szelidebb értelmet igyekszik tulajdonítani a kérvény tartalmának.

Elnök (egyházmegyei tanfelügyelő) a közgyűlés általános éljenzése közt kijelenti, hogy ezen kérvény kétségbevonhatatlanul az iskolák általános elállamosítására vezethető; azért az ily pártoló értelemben katolikus tanítóegyesületünk tárgyalásának anyagát nem képezheti.

Swampel József (tanítóképző-intézeti tanár) ha az elvi szempontokat figyelmen kívül hagyhatná is, amit pedig tenni nem szabad, — a mi tényleges viszonyaink annyira egészen másfélék, hogy erről az oldalról tekintve sem lehetne a kérdést ily alapon megoldani.

Breznay István*) (baktai k.-tanító) a kellő határok közt bárátja mindannak, mi a tanító anyagi érdekeit előmozdítja. Ezt a jövő meg fogja hozni. Most kevesebbel is megelégszik, annyival t. i., hogy legalább azt kapják meg a tanítók, ami akár pénzben, akár párbérben megilleti őket. A párbér beszédésre vonatkozó régibb indítványát eleveníti fel és óhajtja szorgalmaztatni. Mert mit használ neki az ötödéves korpótlék, mikor azt abból a párbérből csak úgy nem kapja meg 5 év múlva, mint most.

Lőrincz István a párbér beszédésére nézve kedvezőbbeknek mondja vidéke viszonyait, mint a hevesmegyeieket, melyekre előtte szülő hivatkozott.

Elnök felvilágosítja Breznayt, hogy a párbér-ügy nem itt, hanem az egri tanítói-kör gyűlésén tárgyalatott, tehát az ottan be-terjesztett enemü régibb indítványa itt most nem tárgyalható.

Hamari János (erki alesperes pleb.) megjegyvezén, hogy a törvény értelmében a hatóság köteles a tanító jogos követeléseit támogatni és hogy ezt meg is teszi, praktikus érveket és példákat hoz fel a korpótlék helyessége mellett.

Csekó Gábor (alesperes, kaali pleb.) impraktikusnak találja az indítvány végét, úgy amint van; ajánlja, hogy a díj-levelek megállapítása alkalmával határozza meg a korpótléket az egyházi hatóság.

Elnök összegezi a vita folyamán mondottakat és kimondja a határozatot:

1. Kívánatos, hogy az ötödéves korpótlék az indítvány értelmében, a bemutatott budapesti minta szerint, egyházmegyénk területén is általános alkalmazást nyerjen.

2. Ezen korpótlék az új tanítói állomásokra nézve a díj-levelek kiállításával lesz megállapítható.

3. A már megállapított tanítói fizetésekre nézve felszólítandók a kör-elnökök, hogy úgy igyekezzenek hatni a községekre, miszerint ezen nagyon is méltányos kívánságnak eleget tegyenek.

*) Imre valószínűleg, mert Breznay István Sajó-Galgócon k.-tanító.

A 3. ponthoz ezen módosítás elfogadtatik.

Az itt elmondottakra nézve a következőkben mondom el szerény, igénytelen észrevételeimet:

Először is Lőrincz István hozzászólására reflektálok: Ő ugyanis a tiszántuli kerületet képviselvén, kerülete megbízásából szólta el magát; mert ha „ő“ (ugy látszik nem szorít a kapezája) meg van elégedve a saját egyházi hatóságának a fizetésével, ebből az nem következhetik, hogy mindenki olyan boldog halandó, mint „ő“; de meg, ha a tanítók általában 600 frt törzsfizetést kapnának, (az iskolafentartóktól-e vagy az államtól, vagy mindkettőtől?) a meggyőződésileg elvű katolikus tanítók, azt hiszem, éppen úgy a kat. vallás szellemében működnének amint hogy most 300 frtéért, vagy talán még annyiért sem; és a jelenleg fennálló viszonyok sem változnának, mert tudjuk azt, hogy a magyar kat. klerus sohasem szűk marku ott, hol nevelés-tanításról van szó . . . meg másutt sem . . . de ha úgy teszünk, mint Lőrincz István, a k k o r b i z o n y f e l k o p h a t i k a z á l l u n k; mert ha nem kérünk, nem kínálják a fizetés-javitást. „Néma gyermeknek anyja sem érti a szavát.“ „A sült galamb nem repül senki szájába.“

Ha az elnök az iskolák általános elállamosításával indokolja a tanítók anyagi helyzetének javítására irányuló törekvések lehetőségét, arra nézve annyi megjegyezni valóm van, (de talán több, velem együttgondolkozó collegámnak is) hogy mi az egyházat és az államot szolgáljuk, az egyháznak és az államnak nevelünk. nagyon természetes, hogy: ha az egyház nem volna talán képes bennünket egész illendően javadalmazni, akkor az állam tartozna a még hiányzó összeget pl. évnegyedenként, az egyházi hatóság utján kezelnékhez juttatni. (Csak a nép kezéből szabadulhatnánk!)

A jövő meg fogja hozni, azon reményben van Breznay⁴ Imre, igen; (de tudjuk azt, hogy mily óriási küzdelemmel harcoltak a plebejusok a patriciusok ellen, mignem a patriciusok kénytelenek voltak engedni . . . de nem úgy, mint a néptanítók egy része gondolkodik. Ha mi nem kérjük, ami minket jogosan megillet, nem követeljük, úgy örökre elvárhatunk, míg az atyáskodó kormány azt fogja mondani: „Jertek hű tanítók; megérdemlitek a 600 frtot, de mi érdemen felül fizetünk — adunk 800-at. . .“

Most vonjunk le egy kis következtetést az elmondottakból. Én úgy látom, hogy sok kartárs léha, közönyös; vagy talán: „Szólj igazat, betörök a fejed“; vagy nincs általában tájékozva a tanítók anyagi helyzetéről? Szégyenletes állapotnak kell konstatálnunk, ha így van . . . ?

A statisztika 24 ezerre teszi számunkat; ez oly szám az állam keretében, melyet figyelmen kívül hagyni nem szabad, már csak azért sem, mert nagyobb részünk nyomorog, élet-halál-harcot ví a lét ellen; de meg a nép anyagi és szellemi ügye (vagy megfordítva) a kezünkbe van letéve s ha mi nyomasztó anyagi gondokkal küzdünk, ily körülmények között szentelhetjük-e minden erőnket, tehetségeinket a népnevelés fölvirágzására?

Méltó a munkás az ő bérére; csak mi nem, tanítók? Én azt ajánlom, tegye minden tanító magáévá a „Tanítóbarát“ elvét és ha így egyszerre 24 ezren fölemeljük kenyérért kiáltó szavunkat, lehetetlen nem győznünk. Hogy ez minél előbb bekövetkezzék: Adja Isten!!!

Apagy.

Blaskó János,
k. tanító.

Levél a szerkesztőhöz.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Kedves kötelességemnek tartom, ha kedvelt lapunk, a „Tanítóbarát“ számára tollat fogva — bármikor is, egy parányi hirt is írhatok.

Most, a „Siklóvidéki róm. kath. tanító-egylet“ ez évi f. hó 7-én tartott közgyűléséből, — a tanítók anyagi érdekeit érintő elnöki jelentésből, kívánok pár szót mondani, illetve írni.

Ugyanis: Elnök (Pámmer Péter) jelenti, hogy a múlt évi közgyűlésen, az „Ungmegyei ált. tanítóegylet“ átiratára hozott határozat szerint ő bízott meg az egylet részéről, hogy anyagi helyzetünk javítása érdekében, kérvényt nyújtson az országgyűlés elé.

Eszerint elnök, a „Győrvidéki tanítóegylet“ „kiáltvány“-a értelmében, a siklósi kerület orsz. gy. képviselőjéhez, valamint a vall.- és közokt. m. kir. miniszteriumhoz, az egylet megbízásából még a múlt (1887) év december havában benyújtotta a „legalázatosabb“ kérvényt; de mint tudjuk — eddig semmi eredménye nincs! — Hanem bizzunk a jobb jövőbe; — talán még kisüt a szegény néptanítók fölött is a napnak aranyos sugára?!

Garéban, (Baranyam.)

Tóth János.
kántortanító.

Felhívás.*)

Kedves Kartársaim!

Anyagi helyzetünk emelése s a tanügyi reform érdekében bátorodom önök figyelmét az alább közöltekre felhívni.

Mióta Előtvös, a tanítók igazi atyja s gondviselője megszűnt élni, azóta nincs emberünk a közoktatás élén; de ha van is, az bizonyos, hogy Trefort nem törődik velünk. Mindazonáltal keresztül fogjuk vinni a tanügyi reformot, bizzuk az ügy eldöntését a magyar nemzetre.

*) Ezen felhívás élénk bizonyítéka annak, hogy a tanítóság sorsának emelése végett mennyi módról gondolkodik. Helyeseljük a mit ír, s részünkről is segítjük; a Tanítóbarátból különben is vettek már át a vidéki független lapok ezikkeket. — Szerk.

Azonban, hogy a magyar nemzet előtt a tanító szomorú és nyomorúságos élete, a tanügyi viszonyok rendetlensége eléggé világos s köz tudomásu legyen, okvetlenül szükséges, hogy mi ezt a magyar nemzettel közöljük is.

Ennélfogva fölkérem az összes magyarországi kollegákat, ragadjanak tollat s használják föl a megyei lapokat arra, hogy panaszaitkat, életsorsukat a magyar nemzet tudomására adják.

Meg vagyok győződve, hogy kérésünk nem fog bedugott fülekre találni, meg fogjuk kapni azt, amit a magyar nemzettől kérünk. — Arra kell törekednünk, hogy ügyünk iránt érdeklődést, részvétet keltsünk fel, akkor segítve is lesz rajtunk.

Bátorságot, kitartást kívánok mindenkinek !

Kartársi üdvözlettel maradok hű barátjuk

Wilfinger F.

Irodalom.

Gyöngyvirágok a talmudból. Az ifjuság számára gyűjté Schön Bernát. Győr 1888. ára 1 frt. Kapható minden könyvkereskedésben.

Megvalljuk őszintén, nem minden elfogultság és előítélettől, menten vettük az ily czim alatt megjelent munkát a kézhez, amennyiben a „Talmud“ nem nagy népszerűségnek örvend a keresztény világban, és mi eddig csak árnyoldalait hallottuk emlegetni. Szerző neve azonban kellő biztosítékot nyujtott aziránt, hogy a könyv magyar és tartalma a nemzeti szellem igényeinek megfelelő lesz.

Nem csalatkoztunk.

Schön Bernát kartársunk ezuttal is férfimunkát végzett. Nem volt csekély feladat a Talmud mezején évszazadok előtt nyilott virágszálakat felszedegetni, azokat modern izléssel csokorba vonni és odatűzni az ifjuság keblére, hogy azt diszitse, nemesitse: Szerző e nehéz feladatott nagy sikerrel oldotta meg.

A könyvet nem bírálni, — hanem csak ismertetni akarjuk, — mert abban gánesolni, kifogásolni valót épen nem találtunk; ellenkezőleg, a jó magyarság, a paedagogiai tapintat, a nemzeti irány, a tiszta erkölestan, mely minden sorát ékesíti, csak dicséretet érdemel.

A tartalom 8 fejezetre oszlik: Szájhagyományok, mesék, mondák és regék, legendák, elbeszélések, erkölesi alapelvek, közmondások, életszabályok. Minden fejezetből szeretnénk egy-egy mutatványt hozni, — hanem ezt még sem tesszük, inkább ajánljuk a könyv megvételét lapunk t. olvasói becses figyelmébe, így annyi kincshez jutnak, miről különben sejtelmök sem lehet. Mert hiába, az a Talmud mégis olyan bányá, melyet eddig még nem aknázott ki senki. Kartársunk érdeme a kezdeményezés; ő az első ki a magyar ifjuságot e nagy forráshoz vezette; vajha gyönyörű könyvé-

nek nagy elterjedése újabb tevékenységre ösztönzé és sohasem pihenő tolla után újabb gyöngyvirágok fakadnának nem sokára.

Szabácsi János.

A „Száz Novella“ második kötete most hagyta el a sajtót. Tartalma a köv. tíz novella: 1. Cyprián. — 2. Bor Gábor. — 3. Adám. — 4. A kastély kisasszonya. — 5. Az éjfél titkaiból. — 6. A 19-ik számú szoba. — 7. Akasztás szabadon. — 8. Benő füle. — 9. A tudós. — 10. Falusi idyll. A diszesen kiállított tíz kötetből álló novellagyűjteményt Gárdonyi Géza adja ki. Előfizetési ár az egész műre 2 frt. Utalványcim: „Garabonciás Diák kiadóhivatala Győrött.“

Beküldettek a köv. isk. értesítők: 1. A győrvárosi államilag segélyezett első fokú ipariskola értesítője. Szerk. *Molnár József.* — 2. Értesítő Győrváros katolikus közönségének népiskoláiról. Szerk. *Marton Károly.* — 3. Szt. Benedekr. győri főgymn. értesítője. Szerk. *Franciscs N.* — 4. Győri főreálisk. ért. Szerk. *Kerényi J.* — 5. Sümeg v. állami népisk. ért. Szerk. *Bánffy Gy.* — 6. Sárvári iparisk. ért. Szerk. *Barabás Gy.* — 7. Nagyváradi polg. leányisk. ért. Szerk. — ?

MI UJSÁG.

A kismartoni tanító gyűlés. (1888. jul. 3.) Az idej közgyűlésen majdnem teljes számban jelentek meg az egyleti tagok. Pontban 10 órakor nyitotta meg elnök, *Zechmeister Gáspár* apát-plébános ur a gyűlést, s miután a megjelenteket szívélyesen üdvözölte felolvastatott és hitelesítetett a múlt ülés jegyzőkönyve. Következett *Hackl* ruszti néptanító jelentése a szervezendő r. k. országos tanítói egyesület ügyében. Háromnegyed óra hosszat beszélt H. ur a tárgyhoz, s lelkesült beszédje számtalanszor szakítottatott félbe hangos helyeslő nyilatkozatokkal. Ezen tartalomdus beszédből röviden azt jegyzem meg, hogy *szónok keserű szemrehányásokkal illette a tanítókat, mert szerinte közöttük egyenlenség uralkodik; mert hiányzik náluk az egyöntetű működés és igyekevs; nincs náluk tömörülési szellem, hangsúlyozza, hogy míg mindez hiányzik. addig az eredményre még csak gondolni sem lehet.* „Mind egyért—egy mindért!“ — legyen a jelszó. Drága hazánkban — mondja a szóló — száznál több tanítóegyesület létezik, azonban — sajnos — a Budapest székhelylyel alakítandó országos r. k. tanítóegyesület ügye csakis a karádi (Somogym.), szegszárdi, sásvidéki, magyaróvárvidéki, sáros-megyei, locsmándi és az összes baranyamegyei egyesleteknél talált pártolásra, a többi tanítóegyesület legnagyobb része csak hallgat — némán mint a hal, ezzel akarván „egy jobb kor“-t alapítani. (?!) Még a szomszéd testvéregyesületek sem adtak magukról életjelt, mely tény általános bámulatot keltett. H. ur váltig azt erősítette, hogy legtisztább és legjobb szándékai a helytelen felfogás miatt félreismerettek ugyan mivel tapasztalatainak száma ismét egygyel szaporodott — azt időről időre emlékezetébe fogja visszaidézni . . .

Kinyilatkoztatta, hogy sajnós de a valamennyi r. k. tanítóegylet által képviselt országos r. k. tanítóegylet ügye egyelőre tehát el volna halasztva. Ennek ellenében a közgyűlés egyhangulag azon böles határozatot mondotta ki, hogy ezen ügy a tanítókra, mint az iskolaügyre áldásos hatású eszmét nem hogy elejtené, sőt ellenkezőleg a még hozzá nem járult egyleteket újból felhívni határozta.

Három tanító kitüntetése. Három vidéki tanító kapta ő fel-ségétől az arany érdemkeresztet, a népoktatásnak három régi em-bere. B o k o r Jánns altorjai római katolikus kántortanító az első, a ki 58 év óta működik, K ö n y v e s István hódmezővásárhelyi nyugalmazott református néptanító a második, ki 56 évet töltött a tanítói pályán s M a g v a s s y Mihály győri tornatanító a harmadik, ki szintén sok év óta működik. Hosszu fáradságos pálya után méltán éri őket a király elismerése.

A vakok tanítói tartanak most nemzetközi kongresszust Kölnben. Száznál többen vannak együtt, Európa minden országából. Kiválólag azt vitatják meg, hogy melyik rendszer legjobb arra, hogy a tanításban a tapintással helyettesítsék a látást. Az egyik franciai konreszusi képviselő, S i z e r a n n e, maga is vak.

Dinnyévé vált ugorka. A Vasm. L. írja: Sz. k . . . i tanító-nak az ugorka-termeléssel nagy malheurje van. Pár év előtt ugy vett magot a boltban és uram fia dinnye lett belőle. Szidta a boltost, ez azonban bizonykodott, hogy ugorka mag volt biz az, hogy is lehet olyat gondolni, hogy ugorka mag helyett adná a sokkal drágább dinnye magot. Hát a tanító ur nem örült a dinnyének? Dehogy örült, hisz nálunk, ha csak nagy ügygyel-bajjal, meleg ágyban üveg alatt nem kezdjük nevelni, közönséges kezelés mellett nem terem élvezhető dinnye . . . Történt ez a tanító urral ez előtt két évvel. Tavaly, biztos kuforrásból csakugyan szert tett jó ugorka magra, lett is neki ugorkája bőven. Hagy belőle bőven magnak valókat, a legszebb példányokat, megszedi maga, nagy gonddal elteszi tavaszra, elveti az idén, a május-juniusi szárazságban öntözi, fejlődik. Már mindenütt van ugorka, az ő kertjében nincs. De nini lesz már! Lesi, várja, hogy nőjjön a kis ugorka, ámde szuró tövis helyett pelyhes szőr fedi, aztán olyan Dolo, Cantaloup stb. módjára kezd fejlődni valamennyi, miútt annak a rendje. Pedig a tanító ur maga szedte a jó ugorka magot. A furesa dolognak az a bibéje, hogy a tisztelendő ur szomszédos kertjében tengődött tavaly valami két-három sárgadinnye bokor; a méhek lábaikon áthordták a himport a tanító ur ugorka virágaira és az ily magból származott ivadék — ez a különös — mind az apa növényre ütött, egyetlen egy sem az anyára. — Tanulság: közel egymáshoz dinnyét s ugorkát ne tenyészsz, mert ugorkád magvából dinnyéd leszen. Így írja ezt egy munkatársunk. Oh te áldott ugorka saison, mily csudásak a te műveid!

Felölös szerkesztő: ZIEGLER GÉZA.

MULATTATÓ.

Az excellenciás nomád.

A gőz sipol, s a gyors vonat
Robogva gördül el tovább;
Tanító hajts mélyen nyakat,
Rajt ül kegyelmes jó atyád
Az excellenciás nomád.

Mi bölcs, dicső! mi koldusok
Erszényünkben tartunk kovát:
Helyettünk utazik a jó
Tanügyvezér, tanügybarát,
Az excellenciás nomád.

S a kéjuton feléje sir
Egy éhező szegény család:
— Megint tanító — így morog
S vet rája kedvetlen p
Az excellenciás nomád.

Derék öreg, mit bánt e sor,
Koplalni jó, étvágyat ad,
S „az isten majd gondot visel“,
Mert ő most a tanügybarát
Helyetted úri nagy nomád!

Garabonciás.

Gara Bencze magyar néptanító önéletrajza.

IV.

Ha kegyed esetleg Julia nevű, én kész vagyok megmagyarosítani a nevetemet Romeora.

Nos mit szól érzelmeimhez?

Választ vár

szivbetegje
Gara Bence.

Ezt aztán beletettem egy borítékba és ráírtam a ezimet:

Neked ó angyal!

Sokat törtem a fejemet, miként juttassam kezeihez a leveletem.

Végre kitaláltam.

Elővettem egy hosszú madzagot és rakötöttem a leveletem a madzag végére. De előbb ráírtam még a borítékra:

„Válaszát óh angyal méltóztassék holnap ide fűzni a madzagra.“

És leeresztettem a levelet az ablakon.

Az én szókém meg is jelent a szokott időben de másodmagával.

Boszankodtam, hogy társa akadt.

A levelet nem eresztettem alá.

Boszuságom mindennap növekedett. Ugy vettem észre, hogy sohasem jön egyedül.

Természetes, hogy ezen izgalmas napok alatt mindig szekundára feleltem, sőt egyszer ott is fogtak ebédre.

Aki tudja, hogy a benzések milyen ebédeket szoktak a diákoknak adni, az belátja azt is, hogy éhesen maradtam.

De mi volt ez éhség ahhoz a pokoli gyötrelmezhez kepest, amit arra a gondolatra én éreztem, hogy imádoztam talán ezen a napon kivételesen egyedül megy haza az iskolából.

Másnap aztán otthon maradtam.

A szokott időben feltűnt az utcasarkon a kék ruha és ... oh öröm! ... egyedül!

Levelemet egészen leeresztettem.

Mikor odaért, visszahökken az arca előtt lebegő levélkétől, aztán megfogta, elolvasta a czimet, föltekintett, mosolygott, leszakítá és elszaladt.

Én az izgalom és a gyönyör terhe alatt lerogytam a kanapéra, két kezemet rászorítottam a szívemre és ábrándozva szuszogtam.

Másnap már reggel ott álltam az ablaknál. A madzagom végére egy halhorgot erősítettem, hogy a kis angyal könnyen ráakaszthassa a levelet.

Azonban mikor az idő közelgett, Borcsa néni csoszogó lépéseit hallottam az ajtó előtt.

Beesaptam hát az a ablakot és a zsinór végét odakötöttem az ablakzárra. Gondoltam, hogy az angyal így is rá tudja akasztani a levelet, míg Borcsa néni a szobában lesz.

A horogvégü madzagot lóbázta a szél az utcán.

Borcsa néni szigorú arccal lépett be hozzám: azt mondta, hogy a tanárok értesítést küldöttek az apámnak, aki még ma eljön. Szememre vetette, hogy nem tanulok, hogy a szülőimet keseritem stb.

Én csudálkozva hallgattam szavait, el kellett ismernem, hogy jól prédikál, azonban azt esakhamar észrevettem, hogy igen sok közbevetett mondatot használ, ami professzorom szerint nehézkessé teszi a stílust.

Egyszerre csak megrezzen az ablak. A madzagom leszakadt.

Azonnal odaugrottam és letekinték, de az utcán senki sem volt, csak egy férfi-alakot láttam eltűnni a kapunk alatt.

A következő pillanatban feltárult az ajtó, az apám jelent meg rajta, dühös, haragos tekintettel. — madzagom horga keresztül volt ütve az orrán.

— Hát te élheterlen semmirevaló! — dörgé iszonyu hangon, — mit akasztottál az orromba?!

És még sok mindent beszélt, amikhez ő rakta ugyan a vesszőket, de a felkiáltójeleket én ordítottam hozzá.

* * *

A következő napon nagy búsan, világfájdalmas arccal ültem az asztal előtt és buzgón tanultam:

„amatus essem = szerettem volna.“

„amatus esses = szeretettél volna.“

(Folyt. köv.)

Maliczia.

Fialember: Hetenként kétszer szoktam borotválkozni.

Öreg ur: Ezt fölöslegesnek tartom. Önnek elég volna egy radirgumi is.

Egy kötszó.

T a n i t ó: Margit, mondjon egy olyan mondatot, amelyben a „de“ kötőszó előfordul.

M a r g i t: Én már elég nagy vagyok a házasságra, de még igen fiatal.

ERNÁT GAZSI NR. II.

Az volt aztán a jégeső és villámlás csütörtökön! Minálunk akkora jegek estek, hogy félnapig kugliztunk velük, s a villámlások oly gyorsan követték egymást, mintha lámpássá változott volna a földgolyóbis.

*

No az igaz, hogy előbb meg olyan foróság volt, hogy a kövek is vajként olvadtak széjjel, és amint a lapokban olvasom, egy izzadt szerencsen timárra úgy rászáradt a saját bőre, hogy a gyerekeknek a nyáluk csurgott mikor látták: azt hitték óriási aszalt szilva.

Egy udvari nevelő naplójából.

— Nem nyilvánosságra szánt részlet. —

Ezt szeretném mondani:

És ezt kell mondanom:

Ez a kölyök bolond!

Ő fensége kitünő elmével van ugyan megáldva, de néha szóra-kozott.

Semmi tehetsége nincs!

Ugy veszem észre, hogy né-mely tudományok iránt nincs haj-lama, no de remélhetjük, hogy idővel magától megjön ez.

A vizsgán megbukik!

Felség, a vizsgáló-bizottság csak is rossz akaratból tehet kifogá-sokat.

A kölyök mindig ostobaságokat beszél!

Sok eredetiség van ő fenségé-ben, mely idővel mindenesetre meghozza a maga gyümölcsét.

A világon semmit sem ért meg, oly ostoba!

Sajátságos egyéni nézetei van-nak, no de különben sem akarom erőltetni, nehogy más felfogását vallja magáénak.

Szeret kártyázni és hamisan játszik!

A kis fenség igen kedveli a szellemes játékokat, de veszteni nem szeret.

Goromba számár!

Az világos, hogy az uralko-dásra kiváló tehetségei vannak.

Aszondom Benedek jegyző ténsur szottyantásai.

szondom, hogy legszebb jog a bormérési jog.

*

Aszondom, hogy a ki hat hé-
tig jár a fürdőbe és annak az
asszonyának, a ki őt a lepedőbe
csavargatta, borraivalót nem ad pisz-
kos marad.

*

Kérdem egy rendőrtől az utcán:
— Hej! Nem tudná megmondani,
hol lakik Aszondom Benedek ur?

Rám néz és aszongya!

— Nini iszen maga a'!

— Persze hogy én vagyok, hanem

most épen sehogy sem jut eszembe a lakásom.

Tzompó Mihály és Tsöszre Ádány

böles eskolaszékek tanálkozásai.

Gabnavásárkor, egyik héten.

— No nászom, ma jól elad-
tam a buzámat, hát tuggya kee
a többit.

— Gyerünk az Mózsihóó ál-
domás innya!

Másik héten.

— No nászom, az rozs fenye
rosszú két ee, hát micsinyá-
junk?

— Gyerünk az Mózsihóó,
osztég öncsük le az mirget.

***A beérkezett levekre jövő szá-
munkban felelünk.***

Gárdonyi Géza

kedveltebb művei:

Szerelmes történetek. Kilencz novella egy kötetben. Új olcsó kiadás. 144 old. Ára 30 kr.

Zendülés a pokolban. Infernális bohóság. Ára 20 kr.

Száz novella. Tíz kötetben. Ára 2 frt.

Ezen művek a „Garabonciás Diák“ kiadóhivatalában Győrött megrendelhetők.

A somlyóvári kisértet. Elbeszélés. Megjelent Gross Gusztáv könyvkereskedő kiadásában Győrött. Ára kemény kötésben 40 kr.

Szerelmi levelezőkönyv. Ára 30 kr. Kapható Gross Gusztáv könyvkiadónál.

A szépség titkai. (Dr. Yang A.) Ára 1 frt.

A szerelem titkai. (Dr. Yang A.) Ára 1 frt.

Cyprián. Külön lenyomat a „Száz novellá“-ból. Ára 20 kr.

